

РЕШЕНИЕ

№ 435

гр. Кърджали, 11.10.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

РАЙОНЕН СЪД – КЪРДЖАЛИ, II СЪСТАВ, в публично заседание на пети октомври през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Грета Денчева

при участието на секретаря Марияна Суркова
като разгледа докладваното от Грета Денчева Гражданско дело № 20235140100714 по описа за 2023 година

Предявен е иск от Д. М. Н. против "Сити кеш" ООД гр.София за признаване за установено, че клаузата на чл.11, ал.1 от сключения между тях договор за потребителски кредит № 815216 е нищожна. В исковата молба се твърди, че ищецът е сключил договор за потребителски кредит № 815216 със „Сити Кеш“ ООД на дата 17.02.2023г., като страните се договорили отпуснатия заем да бъде в размер на 300 лева, видът на вноската седмична, броят на погасителните вноски 14, като размерът на месечния лихвен процент не е посочен. Твърди се, че в чл. 5 от договора е посочено, че заемателят се задължава да предостави на кредитора едно от следните обезпечения: 1. Безусловна банкова гаранция или 2. Поръчителство на едно или две физически лица, които да отговорят на определени от кредитора условия, а в чл. 11, ал.1 страните се договорили, че в случай на непредоставяне на обезпечение, на кредитополучателя ще бъде начислена неустойка в размер на 101.11 лв. Сочи, че още със сключване на договора, на ищеца е начислена неустойка в размер на 101.11 лв., тъй като не е представила в срок надлежни поръчители или друг вид обезпечение, посочени в процесния договор. Моли съда да постанови решение, като прогласи нищожността на посочена клауза като противоречаща на принципа на добрите нрави, заобикалящи материално-правните изисквания на чл. 19, ал. 4 от ЗПК, накърняващи договорното равноправие между страните и нарушаващи предпоставките на чл. 11, т. 9 и 10 от ЗПК. Претендира направените по делото разноски. Направено е искане за осъждане на ответника да заплати на адвоката на ищеца разноски за адвокатско възнаграждение по реда на чл. 38, ал. 1, т. 2 от ЗА.

Ответникът в срока по чл.131 от ГПК е депозирал отговор на исковата молба, с който признава за основателен предявения иск и на основание чл.237 ГПК моли да се постанови решение при признание на иска, като по отношение на разноските се приложи разпоредбата на чл.78, ал.2 от ГПК.

Ищецът не е направил искане за постановяване на решение при признание на иска, поради което не са налице предпоставките за постановяване на решение по този ред.

Като взе предвид становищата на страните, въз основа на доказателствата по делото и закона, съдът прие следното от *фактическа и от правна страна*.

От събраните по делото доказателства се установява, че по силата на сключен Договор за потребителски кредит № 815216 г., ответникът е отпуснал потребителски кредит от 300 лева лева на ищеца, който усвоил заемната сума в брой и следвало в срок до 26.05.2023 г. да я възстанови и да заплати лихва при фиксиран лихвен процент от 40, 05% и годишен процент на разходите от 49, 80%, или общо 318.89 лева, на 14 седмични вноски, първата от които от 2.34 лева и останалите 13 от по 24.35 лева, с падеж всеки петък от седмицата, подробно описани в погасителен план, инкорпориран в Приложение № 1 към договора.

В чл. 11, ал. 1 от договора е уговорено, че кредитополучателят дължи на кредитодателя неустойка от 101.11 лева, платима според ал. 2 на същия текст разсрочено ведно с погасителните вноски, в случай че не изпълни ангажимента си по чл. 5 от договора в 3-дневен срок от подписването му да му предостави обезпечение във вид на безусловна банкова гаранция, издадена от лицензирана от БНБ търговска банка в размер два пъти общата сума за плащане и с валидност за периода на договорното действие и до 6 месеца след края му, или поръчителство на едно или две физически лица, отговарящи кумулативно на изискванията: да имат осигурителен доход най-малко седем или четири пъти минималната работна заплата за страната съответно при един или двама поръчители; да не са поръчители по други заемни договори с кредитора или заематели по такива, по които е налице неизпълнение; да нямат кредити към банки или финансови институции с класификация, различна от "Редовен", по активни и по погасени задължения, съгласно справочните данни на ЦКР към БНБ, и да представят служебна бележка от работодателя си или друг съответен документ за дохода си.

Предявени са обективно съединени в условията на евентуалност установителни искове за нищожност на основание чл. 26, ал. 1, предл. 3 от ЗЗД; както и по чл. 26, ал. 1, предл. 2 от ЗЗД, вр. с чл. 19, ал. 4 от ЗПК; чл. 146, ал. 1, вр. с чл. 143 от ЗЗП и чл. 22, вр. с чл. 11, ал. 1, т. 9 и т. 10 от ЗПК.

Исковете са допустими, доколкото прогласяването нищожността на договора и неговите клаузи не е ограничено със срок. Освен това ответната страна може да търси изпълнение по нищожната клауза, което определя интереса на ищеца за прогласяване на нейната нищожност с отделен иск.

За прогласяване нищожността на клаузата се сочат няколко основания. В съответствие с Решение № 97/08.02.2013 г. по т. д. 196/2011 г. на I т. о. на ВКС като главен иск следва да се разгледа искът с основание накърняване на добрите нрави съгласно поредността, въведена от ищеца.

Признатото от ответника право на ищеца да бъде прогласена нищожността на клаузата за неустойка, не противоречи на закона.

Съгласно чл.21, ал.2 от ЗПК всяка клауза в договор за потребителски кредит с фиксиран лихвен процент, която определя обезщетение за кредитора по-голямо от посоченото в чл.32, ал.4, е нищожна. Определено по критериите в чл.32, ал.4 от ЗПК, обезщетението към датата на сключване на договора, в случая за неизпълнение на задължението на заемателя да предостави на заемотателя уговореното обезпечение, възлиза на повече от една трета от стойността на заетата сума, с оглед което клаузата за неустойка по чл.6 от договора е нищожна. Тази клауза освен това има за цел да заобиколи изискванията на закона, който в чл.71 от ЗЗД регламентира, че ако длъжникът не е дал обещаните обезпечения, кредиторът може да иска изпълнение на срочното задължение и преди срока, с оглед на което е нищожна и по смисъла на чл.21, ал.1 от ЗПК. Клаузата за неустойка е уговорена в отклонение от функциите ѝ предвидени в чл. 92 ЗЗД, което я прави нищожна поради противоречие с добрите нрави, по смисъла на чл. 26, ал. 1 ЗЗД. Още повече, че уговорената парична неустойка няма как да улесни събирането на кредита доброволно и в същото време не е адекватна да обезпечи разходите по принудителното

събиране. Напротив, начислената неустойка увеличава дълга на заемателя и води до затрудняване доброволното му погасяване, както и до увеличаване на разноските при евентуално принудително събиране. Всичко това навежда на извод, че целта на неустойката е неоснователно обогатяване на кредитора. Неустойката е за неизпълнение на задължение, което не е свързано пряко с претърпени вреди, като няма данни за ответника да са настъпили вреди от непредоставянето на обезпечение, което също сочи, че неустойката излиза извън присъщите си функции и цели единствено постигането на неоснователно обогатяване. Нищожна, поради накърняване на добрите нрави, е тази клауза за неустойка, уговорена извън присъщите ѝ обезпечителна, обезщетителна и санкционна функции.

Съобразявайки чл.92, ал.1 от ЗЗД, чл.9 от ЗЗД, чл.26, ал.1 предл.3-то от ЗДД, задължителните постановки в т.3 на ТР № 1/15.06.2010г. на ОСТК на ВКС съгласно които нищожна, поради накърняване на добрите нрави, е всяка неустойка, уговорена от страните извън присъщите ѝ обезпечителна, обезщетителна и санкционна функции, както и практиката на ВКС/Решение № 181/26.02.2015г. по дело № 4386/2013 на ВКС, ТК, II т.о. и други/, че преценката за нищожност се извършва към момента на сключване на договора в зависимост от специфичните за всеки конкретен случай факти и обстоятелства, при съобразяване на примерно посочени критерии, като естество и размер на обезпеченото с неустойката задължение, обезпечение на поетото задължение с други различни от неустойката правни способи, вида на самата уговорена неустойка и на неизпълнението, за което е предвидена, съотношението между размера на неустойката и очакваните за кредитора вреди от неизпълнението, то уговорената неустойка е нищожна поради противоречие с добрите нрави, тъй като още към сключване на договора води до възможност за несправедливо обогатяване на кредитора, при което за последният вземане за неустойка за забава не е възникнало. Кумулирането на неустойката към погасителните вноски води до „скрито“ оскъпяване на кредита, защото посоченият размер на разходите по кредита за потребителя като ГПР от 49.69 % нараства допълнително и обогатява неоснователно кредитора като въвежда допълнителен източник на доход на икономически по-силната страна, извън посочените ГЛП и ГПР. Съгласно чл.19 от ЗПК, годишният процент на разходите по кредита изразява общите разходи по кредита за потребителя, настоящи или бъдещи /лихви, други преки или косвени разходи, комисиони, възнаграждения от всякакъв вид, в т.ч. тези, дължими на посредниците за сключване на договора/, изразени като годишен процент от общия размер на предоставения кредит като в него не се включват разходите, които потребителят дължи при неизпълнение на договора. Уговарянето на неустойката, която не е за неизпълнение на задължение от основния предмет на договора, заобикаля ограничението в чл.19, ал.4 ЗПКр при определяне ГПР и не попада в обхвата на дефинираните понятия за дължими суми по договор за потребителски кредит в §1-3 от ДР на ЗПК, като посочването на ГПР и на ГЛП само привидно изпълнява изискванията на чл.11, ал.1 т.9 и т.10 от ЗПК, т.е. макар формално същите да са уговорени в допустим размер, то при неизпълнение на задължението на заемателя да предостави обезпечение, в негова тежест според чл.11 от договора е заплащането на неустойка, уговорена извън присъщите ѝ функции, при което същата се явява нищожна като противоречаща на добрите нрави и клаузата следва да се прогласи за нищожна.

Ето защо, следва да бъде признато за установено в отношенията между страните, че е нищожна поради накърняване на добрите нрави клаузата за неустойка в договора.

По въпроса за разноските съдът намира следното. Независимо от обстоятелството дали ответникът е дал повод за завеждане на делото, в случая следва да намерят приложение принципите, залегнали в произнасянията в Определение № 366/16.08.2022 г. по ч. т. д. № 1085/2022 г. на ВКС и в решение по съединени дела С/224/19 и С/259/19 на Съда на ЕС. Според цитираната практика принципът на ефективност при защитата на потребителските права не допуска национална правна уредба, която да възлага част от разноските на потребителя при извод за недействителност на атакуваната клауза, защото по този начин

потребителят може да бъде препятстван свободно да упражни потребителските си права за защита пред съд под страх от разноски. Така, потребителят може изобщо да не предяви иска за нищожност на клаузата поради вероятност кредиторът да признае иска, по който преди това не е търсил изпълнение на нищожната клауза. Съдебната защита срещу недействителни клаузи в потребителските договори, обаче, е част от правата на потребителя. Поради изложеното правилата за отговорност за разноски, в случай на признание на установителен иск за нищожност на клауза от потребителски договор, следва да отстъпят пред принципа на ефективност, заложен в нормите на европейското право, които защитават правата на потребителите. Ищецът е сторил разноски за държавна такса в размер на 50 лв. и 10 лв. такса за възпроизвеждане на хартиен носител на препис от исковата молба, защитата е осъществена по реда на чл. 38 ЗА, за което се дължи хонорар на адвоката, който следва да се присъди в размер на 480 лв. с ДДС и тези разноски да се възложат в тежест на ответника.

Така мотивиран, съдът

РЕШИ:

ПРИЗНАВА ЗА УСТАНОВЕНО по отношение на „СИТИ КЕШ“ ООД, с ЕИК: 202531869, със седалище и адрес на управление: гр. София, р-н „Средец“ ул. "Славянска" № 29, ет. 7 представлявано от Николай Пенчев Пейчев, по предявения от Д. М. Н. с ЕГН ***** постоянен адрес: ***** иск с правно основание чл. 26, ал. 1, предл. 3 от ЗЗД, че е нищожна, поради накърняване на добрите нрави, уговорката в чл. 11, ал. 1 от Договор за потребителски кредит № 815216, към искане № 9177407, от 17.02.2023 г., сключен между "СИТИ КЕШ" ООД и Д. М. Н., с която уговорка се предвижда неустойка в размер на 101.11 лв., дължима от кредитополучателя при непредоставяне на обезпечение, отговарящо на условията на договора.

ОСЪЖДА „СИТИ КЕШ“ ООД, с ЕИК: 202531869, със седалище и адрес на управление: гр. София, р-н „Средец“ ул. "Славянска" № 29, ет. 7 представлявано от Николай Пенчев Пейчев да заплати на Д. М. Н. с ЕГН ***** постоянен адрес: ***** сумата в размер на **60 лв. разноски по делото**.

ОСЪЖДА "СИТИ КЕШ" ООД, с ЕИК: 202531869, със седалище и адрес на управление: гр. София, р-н „Средец“ ул. "Славянска" № 29, ет. 7, представлявано от Николай Пенчев Пейчев да заплати на Еднолично адвокатско дружество „Димитър Милев“ вписано в регистър БУЛСТАТ под № 177492004, фирмено дело № 24/2021 г. по описа на 24 св. Софийски градски съд, с адрес на упражняване на дейността: гр. София, бул. „Александър Стамболийски“ № 125-2, ет. 5, оф. 5.3, представлявано от Димитър Мирославов Милев - управител, сумата в размер на **480 лв. с ДДС**, представляваща адвокатско възнаграждение за процесуално представителство на ищеца Д. М. Н., в производството по гр. д. № 714/2023 г. на Районен съд Кърджали, на основание чл. 38 от ЗА.

Решението подлежи на обжалване пред ОС-Кърджали в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Районен съд – Кърджали: _____